

Naše štěňátko trpí už po třetí za tento měsíc vodnatým průjmem. Je to vážné? Jak průjem vůbec u pejsků vznikne? Co můžeme podniknout?

Pod pojem **průjem** (diarea) zahrnujeme stavy, kdy je změněna konzistence stolice z normální a formované na měkkou a formovanou nebo neformovanou, ale stále konzistentní nebo velmi řídkou až vodnatou. Průjem není samostatná nemoc, ale příznak nějakého onemocnění nebo poruchy. Může být následkem primárního gastrointestinálního onemocnění či celkové choroby, která druhotně postihne trávicí soustavu (např. při selhání ledvin, sepsi, onemocnění jater, slinivky,...). Často spontánně odezní, ale na druhé straně může nabýt takové intenzity, že je ohrožen život pacienta.

Příčin průjmu je nespočet. Proto je velmi důležitá anamnéza, tj. zjištění, zda chovatel nezměnil krmivo, zda zvíře nepožilo nějakou škodlivou látku (odpadky, zkažené potraviny, kontaminovanou vodu, léky nebo něco, co by mohlo způsobit obstrukci střeva). Průjem mohou vyvolat i patogenní bakterie (př. Salmonella, Campylobacter, některé kmeny E.coli), viry (př. parvovirus), prvoci (Giardia), plísně a parazité (škrkavky), proto je důležité, zda pacient nepřišel do kontaktu se stejně postiženým jedincem svého druhu. I u zvířat je častou příčinou potravní intolerance (nesnášenlivost např. díky nedostatečné enzymatické výbavě) a alergie (hypersensitivita se vyvíjí po dlouhodobém zkrmování určitého proteinu v dietě). Záleží také na předchozí léčbě (např. antibiotiky, která mohou způsobit dysmikrobii, steroidy, prokinetiky, laxativy, nesteroidními antiflogistiky atd.).

V patogenezi průjmů se uplatňují čtyři základní mechanismy, a to malabsorpce, hypersekrece, zvýšená propustnost sliznice a abnormální motilita střeva. Většinou se podílí více mechanismů současně. Nejčastější je průjem malabsorpční, tzv. osmotický. Tento princip se uplatní i u zdravého jedince při dietní chybě, kdy ve střevě dojde k fermentaci nestrávených či nevstřebaných živin a vzniklé osmoticky aktivní organické kyseliny s sebou do střeva strhnou i tekutinu. Druhým velmi častým mechanismem je snížená reabsorpce vody a elektrolytů díky zvýšené permeabilitě (propustnosti) sliznice střeva. Tento typ průjmu nazýváme exsudativní, příčinou zvýšené propustnosti je zrychlená obnova a nedostatečná vyžralost buněk střevní sliznice. Hypersekrece (průjem sekreční) může být navozena enterotoxiny, produkty zánětu, některými léky, parazity apod.

Průjmovitá stolice má původ buď v tenkém nebo tlustém střevě, pro rozlišení je velmi důležitá anamnéza a pozorování pacienta. Hlavní funkcí tenkého střeva je pokračování trávicích procesů, které začaly v žaludku, a absorpce živin. V tlustém střevě poté dochází k absorpci vody, tj. zahušťování a formování stolice. Stejně jako je odlišná funkce, liší se i příznaky postižení jednotlivých částí střeva.

Příznaky průjmu vycházejícího z tenkého střeva jsou hubnutí (díky zrychlené

pasáži a narušenému trávení a absorpci živin), zvýšený objem trusu, vodnatá konzistence a normální či mírně zvýšená frekvence defekace (1-4x denně). Někdy je ve stolici patrná přítomnost nestrávené potravy.

Naproti tomu průjem typu tlustého střeva se vyznačuje výrazně častější defekací (6 a vícekrát), tenesmy (nucení na stolicí jako následek dráždění kolonu a rekta), urgentní potřebou defekace, často přítomností hlenu a flatulence.

Z praktického hlediska je důležité rozlišení na průjem akutní, který vzniká náhle, trvá několik dní nebo se vyskytuje intermitentně po dobu kratší než 4 týdny, a průjem chronický.

Při každém průjmu dochází v různé míře ke ztrátě tekutin a elektrolytů, což způsobuje dehydrataci, změny v metabolismu iontů, postupné vyčerpání energetických rezerv těla a hypoglykemií.

Co dělat, pokud má pes průjem a jinak je „zdravý“ ?

Prvním, velmi důležitým opatřením, je hladovka. Pro podrážděný žaludek a střeva je nejdůležitější, aby se jejich funkce mohla v klidu upravit a sliznice regenerovat. Hladovka by měla trvat přibližně 24 hodin, někdy dokonce 2 dny. To samozřejmě neplatí pro malá štěňata.

Pak můžete začít krmit dietním krmivem po malých dávkách. Dietním krmivem se rozumí nejlépe rozvařená rýže s trochou libového drůbežního masa bez kůže. Také je možné zakoupit speciální dietní krmivo ve veterinárních ordinacích. Krmivo se podává opravdu po malých dávkách (polévkové lžíce) několikrát denně. Malé dávky krmiva tolik nenamáhají zažívací trakt. U kolonopatií někdy naopak léčebně podáváme krmiva s přísadkou vlákniny.

Pacient musí mít stále k dispozici čerstvou vodu. Je možné podávat i heřmánkový odvar oslazený glukózou či fruktózou (Glukopur), je vhodný hlavně u štěňat, která potřebují zdroj energie. I tekutiny je lepší podávat v malých dávkách a nenechat psa vypít velké množství vody najednou kvůli možnému podráždění žaludku.

Jaké jsou tedy příznaky, které vyžadují rychlou návštěvu u veterináře?

Veterináře byste měli navštívit vždy, když je pes malátný, "vypadá nemocně" nebo má zvýšenou teplotu (teplota měřená v konečníku vyšší než 39 °C). Také každý výrazně vodnatý průjem, nebo průjem trvající déle než dva dny by měl být ošetřen veterinářem. Zvláště opatrní buďte u štěňat a malých plemen psů, u kterých velmi rychle dochází k dehydrataci.

Pokud se kromě průjmu objeví i zvracení, je třeba pomoci lékaře. Obzvláště alarmující je časté zvracení a zvracení po napití. Dalším případem, kdy byste neměli váhat s návštěvou veterináře, je výskyt krve v trusu. Ať už se jedná o krev

čerstvou nebo tmavou, natrávenou. A samozřejmě při změnách celkového zdravotního stavu.

MVDr. Lenka Chylíková

www.animalclinic.cz